

foto: Maarten Laupman

Dijkstal: “Het gaat erom dat we als *politieministers* iets over de politie te zeggen hebben”

Politiewet 1993

AANSCHERPINGEN VAN DE POLITIEWET

De beide politieministers willen vorm en inhoud geven aan een nieuw evenwicht van regionale en centrale belangen en verantwoordelijkheden in het functioneren van de politiekorpsen. Voor de aanscherpingen moet op zeven punten de Politiewet worden gewijzigd. Een wetsvoorstel daarvoor zal nog voor de zomer de Raad van State bereiken. Verder wordt onderzoek gedaan en worden ministeriële regelingen en besluiten aangepast. Een en ander zal in 1997 worden afgerond.

De voornemens op een rij:

- Intensiveren van afstemmingsoverleg rijk – regio’s om landelijke prioriteiten in te passen.
- Wijziging Politiewet en aanpassing besluiten/regelingen om het volgende mogelijk te maken:
  - verantwoordingsoverleg minister – korpsbeheerders; ministeriële bevoegdheid tot inrichtingseisen aan het beleidsplan; goedkeuring politieministers van beleidsplannen; verplichting algemeen jaarverslag korpsen; versterken beleidsplan/begrotingscyclus; ontwikkelen kostendragers; ministeriële bevoegdheid tot voorwaarden stellen aan en inhouden van rijksbijdragen; sterkere positie minister richting strategisch management en toezicht op adequaat management van recherche-functie; vastleggen taken/organisatie kernteams; harmoniseren functie-eisen en aanstellingseisen; maatregelen met het oog op integriteit.
- Inhoud geven aan jeugd-/zedenpolitie door de korpsen.
- Instellen van landelijke financiële recherche-eenheid bij Klpd.
- Positie vrijwillige politie bekijken.
- Onderzoek naar uitvoering Justitietaken en verkeerstoezicht.
- Onderzoek naar functioneren regionale colleges, korpsbeheerders en gemeenteraden.

Vooraf het laatstgenoemde onderzoek kan ertoe leiden dat nadere eisen worden gesteld aan de organisatie van politiekorpsen. Intussen wordt met de regio’s de mogelijke verevening tussen ‘rijke’ en ‘arme’ korpsen besproken.

Het is toch niet vol te houden dat het decentrale karakter van het politiestel ten principale overeind blijft? Met de aanscherpingen van de Politiewet 1993 halen de politieministers een reeks bevoegdheden naar zich toe.

Dijkstal: "Als je beweert dat er wezenlijk afbreuk wordt gedaan aan de wet, moet je eerst formuleren: wat is er wezenlijk aan de wet. In de eerste plaats was dat de schaalvergroting op regionaal niveau. Wel, de structuur van de regiokorpsen staat in onze voorstellen niet ter discussie. Ook het dualisme in gezag en beheer blijft zoals het is, zij het dat we de praktische betekenis van met name het regionaal college van burgemeesters gaan onderzoeken. Hetzelfde geldt voor de lokale democratische controle. Pas met dat onderzoek in de hand zullen we de structuur van het politiestel evalueren, als handreiking aan het volgende kabinet. Ik sluit daarbij niets uit. Niet een volledige decentralisatie zonder inmenging van het rijk, maar ook het omgekeerde niet. Het evaluatieproces wordt een beetje belast met mijn stem tegen deze wet als Kamerlid. Als bewindsman ben ik in dubio, maar: in twijfel vinden we de waarheid. Wat we ook niet moeten vergeten is dat bij de voormalige gemeentepolitie het rijk in feite een veel steviger vinger in de pap had."

In het veld leeft de opvatting, dat de wet genoeg centrale sturingsmogelijkheden biedt.

Dijkstal: "Dat is dus niet waar. Als ik alleen maar wijs op de sterkte-discussie in de Kamer. Ik ga niet meer over de man of de computer. Gelukkig volgen de korpsen wel de landelijke wens voor een herwaardering van bijvoorbeeld de jeugd- en zedenpolitie, maar ik kan dat nu niet afdwingen. Misschien doelen sommigen op de aanwijzingsbevoegdheid die de wet mij geeft, maar dat vind ik het verkeerde instrument. Die bevoegdheid is niet bedoeld om beleidsdoelen te realiseren, maar alleen als ultieme remedie als men faalt. Ik ben uit op goed overleg met de regio's. Natuurlijk ben ik me ervan bewust, dat naarmate de politieministers meer gebruik maken van de nieuwe bevoegdheden er in de praktijk een ongewenste centralisatie kan ontstaan. Het accent ligt daarom op beter overleg met de korpsbeheerders, op public-public partnership van het rijk en de politieregio's. Maar overleg wordt altijd iets zinvoller met een stok achter de deur. Het gaat erom dat we als politieministers iets over de politie te zeggen hebben."

Ook het regionaal college moet zich meer laten gelden. Er is sprake van een non-interventiecultuur onder burgemeesters.

Dijkstal: "Dat vind ik echt heel slecht. Volgens de theorie van de wet is er niets aan de hand. De burgemeester vecht als een leeuw voor het gemeentelijk belang en de raad steunt hem in de strijd en staat

popelend van verlangen op de resultaten te wachten. De vraag is of dat wel te realiseren is met de wat gecompliceerde constructie van korpsbeheerder, hoofdofficier en regionaal college. Sommige burgemeesters haken dan af, vinden dat hun inbreng geen zin heeft. Anderen waren nooit echt bemoeienis gewend, met rijkspolitie binnen de gemeente. Aan de andere kant hoor ik verhalen van burgemeesters die prima uit de voeten kunnen met de wet. Ik weet ook niet hoe het met de gemeenteraden gesteld is. Vroeger waren die zeer actief op politiegebied. Er is dus alle reden voor een wetenschappelijk onderzoek naar de regionale inbedding van de korpsen. Bij voorkeur door instituten die niet bij de inrichting van het huidige politiestel betrokken waren. En tot zolang is de bestel-discussie geparkeerd."

'Land te klein voor tweedeling politie'

In de eerste beoordeling van de Politiewet 1993 schrijven de politieministers: "De huidige constellatie biedt onvoldoende waarborg voor de doorwerking van landelijke beleidsprioriteiten en accenten. Daarnaast blijkt in veel regio's sprake te zijn van een tendens tot 'doordecentralisatie' van het beheer naar districts-niveau en soms nog verder naar gemeenten (lokaal gebonden politiezorg)."

Is dit niet een vingerwijzing voor een krachtige landelijke politieorganisatie naast (inter)gemeentelijke korpsen voor de basispolitiezorg?

Dijkstal, beslist: "Nee. Het land is te klein voor een tweedeling van de politie. We moeten niet toe naar een nieuwe rijkspolitie voor de zware taken. Al geef ik toe dat het Landelijk Recherche Team een stap is, die aanvankelijk niet was voorzien. En er zijn rond de reorganisatie wel gekke dingen gebeurd. Als een korps nu beslist om agenten terug te plaatsen in kleine gemeenschappen, dan zeg ik: wie heeft gevraagd ze er ooit weg te halen? Het is een voorbeeld dat onderstreept waarom het rijk eisen moet kunnen stellen aan het korpsbeleid.

Een gemeentelijk georganiseerde politie maakt dat alleen maar ingewikkeld. Zo'n stelsel valt voor mij af."

Kan de gezagscrisis waar de politie mee kampt dat uitstel verdragen?

Dijkstal: "Ik ontken dat er over de hele linie een gezagscrisis is! Politie-monitoren leren, dat de waardering van het publiek stijgt door een toenemend direct contact met de politie. Het gezag is wel tanende rond de zware criminaliteit. De parlementaire enquête opsporingsmethoden heeft de evaluatie van de Politiewet in een versnelling gebracht. Maar ook zonder die enquête en zelfs zonder enige aandacht van de Tweede Kamer zouden we de wet geëvalueerd hebben. Dat was in de regeringsverklaring al aangekondigd. Dat de Tweede Kamer zoveel betrokkenheid toont bij de politiepraktijk klopt trouwens niet met de wettelijke verdeling van verantwoordelijkheden. Ik kan het wel zeer goed begrijpen, gezien de realiteit van het leven en de uitvergroting van het veiligheidsthema in de publiciteit. Dat het verdriet van België nu in heel Europa tot verhoogde aandacht voor kinderporno leidt, is een verklaarbaar proces. Op die manier ontstaat behoefte aan meer centrale sturing van de politiepraktijk."

Vandaar ook de grotere invloed van het rijk op het personeelsbeleid.

Dijkstal: "Ja, al blijf ik vinden dat de Tweede Kamer zich daarbij conform de trias politica zeer terughoudend moet opstellen. Op welke manier het departement precies vorm zal geven aan de grotere verantwoordelijkheid voor benoeming, schorsing, ontslag, verplaatsing en tewerkstelling van de politietop weet ik nog niet. Er is in elk geval overleg nodig om een samenhangend personeelsbeleid van korpsbeheerders en departement te realiseren. Denk aan aspecten als functioneringsgesprekken en personeelsdossiers. We hebben de eerste schuchtere schreden gezet met het landelijk developmentbeleid voor de politie en daarmee kom je alleen verder vanuit de erkenning, dat je het van bovenaf moet doen."

sonneelsdossiers. We hebben de eerste schuchtere schreden gezet met het landelijk developmentbeleid voor de politie en daarmee kom je alleen verder vanuit de erkenning, dat je het van bovenaf moet doen."